

VAUHTI KIEHTOO

Moottoriurheiluaiheinen henkilödoku-
mentti yhden henkilön kuvaamana

Mika Harju

Opinnäytetyö
Joulukuu 2012
Viestinnän koulutusohjelma
Käsitteellönnän &
kuvallisen ilmaisun suuntau-
tumisvaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen & kuvallisen ilmaisun suuntautumisvaihtoehto

HARJU, MIKA:

VAUHTI KIEHTOO

Moottoriurheiluaiheinen henkilödokumentti yhden henkilön kuvaamana

Opinnäytetyö 32 sivua

Joulukuu 2012

Opinnäytetyöni kirjallinen osio käsittelee moottoriurheiluaiheisen henkilödokumentin tekemistä yhden henkilön kuvaamana. Moottoriurheilukisat taltioidaan yleensä televisiokanaville useilla kameroilla. Tällöin kaikki radalla tapahtuvat kilpailutilanteet tulevat varmasti taltioitua.

Tutkivassa osuudessa tarkastelen miten dokumentin kokonaiskuvaan vaikuttaa se, että kuvasin dokumentin yksin ilman muuta apuvoimaa tai käyttämättä montaa kameraa. Lisäksi tuon esiin myös sen, minkälaisia ongelmia henkilödokumentin kuvaaminen yhtä aikaa moottoriurheilukisan kanssa aiheuttaa. Kerron myös minkälaisia kameroita ja muuta kuvauskalustoa olen valinnut, joka auttaisi kun tekee dokumenttia yksin.

Valitsin aiheen, koska moottoriurheilu kiinnostaa minua hyvin paljon ja voin kenties joskus tehdä vastaavia filmejä. Halusin myös nähdä kuinka vaikea projekti on yksin toteuttaa. Toiminimellä tämän kaltaisten videoiden tekeminen voi olla tulevaisuudessa mahdollista, joten on hyvä tietää kuinka haasteellista se on.

Vauhti Kiehtoo -dokumentissa opin miten vaikeaa on hoitaa monia työtehtäviä yksin (kuten kuvaamista ja toimittamista). Huomasin, että jo kaksi henkilöä saisi tehtyä dokumentin huomattavasti paremmin, koska tällöin ei tarvitse saada taltioitua kaikkea itse.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Script Writing and Visual Expression

HARJU, MIKA:

SPEED FASCINATES

A Personal Documentary with Motorsport Theme Filmed by One Person

Bachelor's thesis 32 pages

December 2012

This thesis is about filming a motorsport-themed personal documentary shot by one person. Motorsport events are usually filmed for television channels by multiple camera crews. This guarantees that every bit of the action is filmed.

In the thesis I study how it affects the final product that I shot the entire documentary by myself without any outside assistance or multiple cameras. I also explain how difficult it is to film motorsports at the same time as filming a personal documentary. I also describe the cameras and other equipment that I chose to be able to make this documentary alone.

I chose this subject because motorsports interest me very much and I might do films like this in the future. I also wanted to see how difficult the project would be when doing it alone. When working as a sole proprietor jobs like this might be possible in the future so it is good to know how challenging they are.

In the documentary 'Speed Fascinates' I learnt that managing many duties at the same time is hard (e.g. filming and asking questions). I noticed that as many as two persons could already make the documentary far better because you would not have to do many duties at the same time.

Key words: motorsports, filming, personal documentary

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KAMEROIDEN VALINTA	6
2.1	Ammattivideokameran ja kotivideokameran ero.....	6
2.1.1	Etsin	6
2.1.2	Aukko.....	6
2.1.3	Harmaasuodin	7
2.1.4	Kuvan sähköinen vahvistus.....	7
2.1.5	Terävyysalue	8
2.2	Järjestelmäkamerat.....	9
2.3	Käsivarakamerat	10
2.4	Olkavarakamerat	11
2.5	Muu kalusto ja huomioita valitusta kalustosta.....	13
2.5.1	P2-kortti	14
2.5.2	Kameroiden säädöt.....	15
3	KUVAAMINEN MOOTTORIURHEILUKILPAILUISSA.....	17
3.1	Esivalmistelut.....	17
3.2	Kuvaaminen Vetelissä	19
3.3	Kuvaaminen Kauhajoella.....	22
4	HENKILÖDOKUMENTIN KUVAAMINEN.....	24
4.1	Kameratyöskentely	24
4.2	Valaisukalusto.....	25
4.3	Äänityskalusto	28
5	POHDINTA.....	30
	LÄHTEET.....	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin käyttämäni kamerakalustoa kuvatessani Vauhti Kiehtoo -dokumenttia keväällä ja kesällä 2012. Dokumentin päähenkilö on Mika Vaaranmaa, joka harrastuksekseni ajaa rallicrossin SM-sarjassa. Tarkastelen miten lopputulokseen vaikuttaa se, että käsittelen koko kalustoa suurimmaksi osaksi yksin. Kameroiden yhteydessä kerron myös äänitys- ja valaisukalustosta, koska ne olisivat erillisinä aiheinaan liian suppeita työhöni nähden.

Ensiksi perehdyn käyttämäni kamerakalustoon. Kerron minkälaisia kameroita olen käyttänyt ja miten olen päätenyt valitsemaan juuri ne kamerat. Pohdin myös minkälaista muuta kuvauskalustoa olisin voinut hyödyntää, mutta miksi en ole päätenyt niihin. Teen huomioita siitä, miten kuvaustilanteeni eroavat toisistaan tehdessäni dokumentin haastatteluosuuksia ja kuvatessani radalla rallicrossia. Tässä yhteydessä mietin myös miten yksin kuvaamisen haasteet näkyvät lopullisessa tuotoksessa siihen nähden, jos käytössäni olisi ollut enemmän kameroita ja työntekijöitä.

2 KAMEROIDEN VALINTA

2.1 Ammattivideokameran ja kotivideokameran ero

Aloitin dokumentin esituotantovaiheen miettimällä minkälaiset kamerat ja muun kaluston valitsisin dokumentin tekoa varten. Jouduin miettimään kamerat ja muun kaluston juuri siltä kannalta, että kuvaan dokumentin yksin. En voisi käyttää hyödykseni kalustoa, joka vaatisi suuremman työryhmän. Kameraoperaattorilla on tänä päivänä valtavasti valinnanvaraa, mitä tulee videokameran valintaan. On todella tärkeää että ammattimainen kameraoperaattori pystyy säätämään asetuksia itse ja että kamerasta löytyy monia ominaisuuksia. Esimerkiksi äänen taltioinnin kannalta on tärkeää, että ne saa taltioitua hyvin. Edullisissa kameroissa käytetään mikrofoniiliitäntänä 3,5 mm:n plugia. Ammattikameroissa käytetään ainoastaan rankkaa käyttöä kestäväää xlr-liitintä (Leponiemi 2010, 141). Seuraavaksi luettelen asioita, jotka erottavat ammatti- ja kotivideokamerat toisistaan ja jotka itse koin tarpeellisiksi ominaisuuksiksi.

2.1.1 Etsin

Kameran tuottamaa kuvaa tarkkaillaan etsimen kautta. Nykyään se on kuitenkin jätetty pois kotivideokameroista ja korvattu nestekide- eli lcd-näytöllä, joka avautuu kameran kyljestä. Sen etuna on, että kuvaa voi tarkkailla pidemmältä etäisyydeltä sekä ylä- ja alaviistosta. Aurinkoisessa ulkoilmassa näytön käyttäminen muuttuu kuitenkin hankalaksi, koska ruutu näkyy heikosti kirkkaassa valossa (Leponiemi 2010, 18). Ammattikameran etsimellä etenkin focuksen eli tarkennuksen manuaalinen säätäminen on tärkeää ja se muuttuisi vaikeaksi, jos käyttäisi lcd-näyttöä. Lcd-näytöstä on oman kokemukseni pohjalta auringon häikäisyn lisäksi vaikea saada selville, onko kuva tarkka vai ei.

2.1.2 Aukko

Ammattivideokameroissa objektiivissa sijaitsevalla aukkokorenkaalla säädellään objektivin päästämää valoa kennolle, jolloin kuvan yli- tai alivalottumista voidaan korjailla auringon tai muun valonlähteen aiheuttamasta vastavalosta manuaalisesti. Kuluttajaka-

meroissa aukkoa ohjaa vastavalon korjaussäädin, joka säätelee itseään koko ajan riippumatta kameran käyttäjästä (Hedgcoe 1993, 39, 40). Tämä on erittäin huonoa tilanteessa, jossa aurinko menee välillä pilveen. Tällöin automaattisesti toimiva korjaussäädin yli- tai alivalottaa kuvan liian hitaasti tai säätää itseään liian voimakkaasti liikuttaessa esimerkiksi sisätiloissa. Dokumenttini kuvaamisen kannalta oli tärkeää, että sain säädettyä aukon itse. Pihalla kuvatessani aurinko meni pilveen ja takaisin useasti. Manuaalisäädöllä sain muutettua valon määrää nopeammin, kuin mitä automatiikka olisi sen tehnyt.

2.1.3 Harmaasuodin

Harmaasuotimella eli ND-filtterillä (ND = neutral density) pystytään myös säätämään kennolle pääsevää valoa. Se on useimmiten mekaanisesti päälle kytkettävä kameran rungon sisään sijoitettu suodin. Jos suodinta ei ole sisäänrakennettu, täytyy käyttää objektiivin kierrettävää erillistä harmaasuodinta. Suodin on yleensä kaksi- tai kolmiasentoisen. Säätonapissa saattaa olla merkinnät $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{16}$ ja $\frac{1}{64}$. Murtoluku kertoo, kuinka paljon valoa pääsee kennolle. Esimerkiksi $\frac{1}{4}$ -merkintä tarkoittaa, että valoa pääsee kennolle 25 prosenttia eli valon määrää vähennetään kaksi täyttä aukkoa (Leponiemi 2010, 25, 26). ND-filtterin käyttö oli minulle välttämätöntä, koska pimeistä sisätiloista siirryttään valoisiin pihatiloihin ja takaisin vähän väliä dokumentissani ja filtterin nappia kääntämällä sain muutettua valon määrää käden käänteessä.

2.1.4 Kuvan sähköinen vahvistus

Videokameran kennolla on tietty herkkyys. Jos se ei riitä kuten kuvattaessa hämärässä tilassa, säätää kamera niin sanotun gain-asetuksen eli kuvan sähköisen vahvistuksen suuremmalle. Gainin tarkoitus on päästää keinotekoisia lisävaloa kennolle, jos vallitseva valo ei siihen riitä (Leponiemi 2010, 26). Kuvasta tulee tällöin ruman rakeinen. Ammatikameroissa gainin määrää voi säätää manuaalisesti, mutta sitä pyritään aina pitämään mahdollisimman vähäisenä ja käyttämään esimerkiksi haastatteluissa tai dokumenteissa valoa tuottavia akkuvaloja jotka voi kiinnittää kameraan jolloin gainin aiheuttama rakeisuus ei pilaa kuvaa. Kotivideokameroissa gainin määrää ei pysty säätämään. Dokumenttia kuvatessani oli muutama tilanne, joissa olin hämärässä ympäristössä kuvaamas-

sa. Jos gain olisi toiminut automaatiikalla, kuvastani olisi tullut rakeinen. Manuaaliase-
tuksella pidin kuitenkin gainin mahdollisimman alhaisena, ettei se pääse pilaamaan hy-
vää kuvaa.

2.1.5 Terävyysalue

Terävyysalueen eli focuksen säädön avulla kameraoperaattori voi valita, mikä alue ku-
vasta on tarkkana ja mikä ei. Tätä aluetta kutsutaan tarkennuspisteeksi. Ihmissilmä nä-
kee tarkennuspisteen normaalilta katseluetäisyydeltä siten, että kaikki kuvassa on terä-
vää mutta todellisuudessa tätä pistettä ympäröi vyöhyke, joka saa kuvan näyttämään
”tyytyttävän terävältä”. Tästä vyöhykkeestä muodostuu terävyysalue. Ammattituotan-
noissa pyritään usein käyttämään efektinä suppeaa terävyysaluetta, jonka avulla kuvan
etu- ja taka-ala sumentuvat epätarkoiksi ja nostavat esimerkiksi kuvassa olevan henki-
löhahmon esiin (Hedgecoe 1993, 41). Kuluttajavideokameroissa terävyysalueen säätö ei
ole mahdollista, koska terävyyttä säätelee automaatiikka. Vaikka en hyödyntänyt syväte-
rävyyttä tässä projektissa, oli focuksen manuaalinen säätäminen ensisijaisen tärkeää.
Moottoriradalla kuvatessa autot kiitävät suurella nopeudella kameran ohi. Automaatti-
nen focus ei olisi osannut päättää, mikä alue kuvasta on terävänä ja mikä ei. Lisäksi
käytin zoomausta paljon ja tarvitsin manuaalisen focuksen kuvan nopean tarkennuspis-
teen muuttamiseen. Kokemukseni kotivideokameroilla on osoittanut, että automaattisel-
la focuksella kestää zoomauksen jälkeen kauan saada kuva tarkaksi.

KUVA 1. Ammattivideokamerassa pystyy säätämään monia asioita
kuten aukkoa, focusta, gainia, ND-filtteriä ja monia muita
ominaisuuksia. Kuvassa Panasonic 301.

2.2 Järjestelmäkamerat

Järjestelmäkamerat ovat tulleet 2000-luvulla varteenotettaviksi kilpailijoiksi perinteisille videokameroille. Aluksi niiden kuvauslaatuna oli heikko vga-laatu (640x480). Muutama vuosi sitten järjestelmäkameroissa yleistyi matalampi HD-ready-teräväpiirtolaatu (1280x720) ja vuoden 2009 kesällä myyntiin tullut Lumix GH-1 oli ensimmäinen järjestelmäkamera, joka tallensi videokuvan Full HD-täysteräväpiirtona (1920x1080) (Lepo-niemi 2010, 38). Järjestelmäkameroiden kilpailuvaltteina toimivat täysteräväpiirtotasoi-sen videon kuvausmahdollisuus, kompakti koko sekä ennen kaikkea edullinen hinta verrattaessa ammattitason videokamerakalustoon. Järjestelmäkameran videokuvan to-della hyvä laatu on saanut alan ammattilaiset Hollywoodia myöten käyttämään järjes-telmäkameroita televisiosarjojen kuvaamiseen (Zhang, 2010). En kuitenkaan valinnut järjestelmäkameraa, koska valittavissani oli myös isompia ammattitason videokameroi-ta. Halusin opetella niiden käyttöä kuvatessani, koska televisiokanavat ja isot tuotanto-yhtiöt käyttävät vielä niitä tuotannoissaan.

KUVA 2. Canon EOS 1100D-järjestelmäkamera, joka kuvaa 720 HD Ready-videokuvaa joko 25 tai 30 ruutua sekunnissa.

2.3 Käsivarakamerat

Toinen vaihtoehto oli Panasonic 171-käsivarakamera. Kameralla pystyy tekemään tarvittavat säädöt manuaalisesti ja se on kevyt kantaa. Sillä kuvataan pitämällä kameraa käsissä. Kuvan vakaaksi saaminen olisi kuitenkin vaatinut jalustan tai DV Rig-laitteen käyttöä, koska sitä ei voi muutoin tukea kovin hyvin mitään alustaa vasten. Tämän lisäksi rigiin saa kiinnitettyä valjaat, jolloin painoa voi vähentää olkapäältä. Jotkut ihmiset kuitenkin mieltävät ne rajoittaviksi ja kuvatessa on vaikea välttää kuvan ”pomppimista” hengityksestä johtuen (Millerson 2001, 30). Kun kameraa pidetään käsissä, on todella vaikeaa saada kuvaa vakaaksi. Jalustaa käytettäessä kuvan saa vakaaksi mutta liikkuvuus kärsii ja asioita voi jäädä kuvaamatta, jos täytyy kasata ja purkaa jalustaa vähän väliä. DV Rigin avulla kameran saa tuettua olkapäätä vasten samalla tavalla kuin isomman olkavarakameran. Huonona puolena on kuitenkin, että kameran etsimen käytöstä tulee vaikeaa ja sen sijaan joutuu käyttämään lcd-näyttöä. Kamera käyttää videon tallennukseen P2-korttia eikä MiniDV-nauhakasettia, kuten useimmat käsivarakamerat.

KUVA 3. Panasonic 171-käsivarakamera ja tyypillinen kuvausasento.

2.4 Olkavarakamerat

Koska kuvasin henkilödokumenttia, tiesin että joudun olemaan jatkuvasti liikkeellä kamerani kanssa. Seuraan dokumenttini päähenkilöä hänen puuhastellessa kotonaan sekä kilparadoilla rallicrossia ajaessaan. En voi käyttää jalustaa hyväkseni siis kuin hyvin vähän. Olkavarakamera oli kolmas vaihtoehto. Sillä kuvataan niin, että kamera tuetaan olkapäätä vasten jolloin kuvasta saa vakaan. Tällöin myös pystyy siirtymään paikasta toiseen vaivattomasti (kun jalustaa ei tarvitse kuljettaa mukana). Valitsin pääkamerakseni Panasonic 301-olkavarakameran, koska siinä olivat kaikki ominaisuudet mitä tarvitsin. Sain kuvattua vakaata kuvaa, liikuin ongelmattomasti ja sain säädettyä kameran asetuksia monipuolisesti. Kamera käyttää P2-kortteja videon tallennukseen joten valintani oli selvä.

Mahdollisimman vakaan kuvan saamiseksi pyrin liikkeellä ollessani hyödyntämään Hedgecoen kuvausvinkkejä. Olkavaralta kuvatessa pitää pyrkiä olemaan rentona mutta samalla koettaa muodostaa vankka tukiranka kameralle vakaan kuvan saamiseksi (Hedgecoe 1993, 20). Perusasennossa seistään jalat harallaan painon jakautuessa tasaisesti kummallekin jalalle ja olkavarret tuettuina vartaloa vasten. Hartioita ei saa köyristää koska niiden jännittymisestä aiheutuu lihasvärinää, joka puolestaan välittyy kameraan ja saa sen tärisemään. Samasta syystä myös selän ja pakaralihasten tulee olla rentoina kuvattaessa (Hedgecoe 1993, 20). Omasin jo kokemusta tällaisesta kuvaustavasta, koska olin työharjoittelussa ollessani kuvannut vastaavalla tavalla ja kuva oli heti paljon epätasaisempaa, jos jännitin jotain kehoni osa-aluetta.

KUVA 4. Panasonic 301-olkavarakamera.

KUVA 5. Kuvausasento olkavaralta kuvattaessa.

2.5 Muu kalusto ja huomioita valitusta kalustosta

En kuitenkaan kuvannut koko dokumenttia pelkästään yhdellä kameralla. Olisi todella haasteellista, jos yhdellä kameralla pitäisi saada kuvattua henkilökohtaista materiaalia päähenkilöstäni Mika Vaaranmaasta ja hänen ympäristöstään sekä moottoriurheiluradalla tapahtuvasta draamasta. Siksi päätin käyttää niin sanottua ”incar”-kameraa, jolla pystyin tallentamaan huimia tilanteita Vaaranmaan kilpa-auton kabiinista ilman että minun tarvitsisi juosta ympäri rataa ja yrittää tallentaa kaikkea mitä radalla tapahtuu. Valitsin tähän tarkoitukseen Contour HD-kameran, joka on tarkoitettu kaikenlaisten extreme-lajien taltiointiin ja sen voi kiinnittää vaikkapa kypärään tai polkupyörään. Kamerassa on niukasti säätömahdollisuuksia. Kuvanlaadun voi valita joko 1080p-HD-täysteräväpiirron tai 576-standardiresoluution väliltä. Kameran voi sijoittaa joko kyljelleen tai pystyyn riippuen kuvausalueesta johon se kiinnitetään, koska sen linssiä voi pyörittää 180 astetta (Contourin vertailutaulukko, 2012). Kamera tallentaa materiaalin MicroSD-muistikortille, joita saa kaikista elektroniikkaliikkeistä. Pienen kokonsa ansiosta Contourin kaltaiset pienet muistikorttikamerat ovat parhaita valintoja esimerkiksi ralliauton kaltaisiin kuvauspaikkoihin (Leponiemi 2010, 47).

KUVA 6. Contour kiinnitettynä kilpa-auton turvakaareen.

Käyttämässäni Contourissa oli kuitenkin ongelma. Kameran mukana tuleva tukiteline on tarkoitettu käytettäväksi laskettelu- tai pyöräilykypärissä, jolloin telineen voi kiinnittää laskettelulaseihin tai kypärän päälle. Minun piti sijoittaa kamera Vaaranmaan kilpa-autossa olevaan turvakaareen. Turvakaari on hyvin yleinen sijoituspaikka incarkameralle moottoriurheilua kuvattaessa. Siitä saa hyvin intensiivisen kuvakulman kisatapahtumaan ja se myös takaa että jokainen onnettomuustilanne tallentuu kameralle. Koska Contourin kamerajalustaa ei ole tarkoitettu tällaiseen kiinnityspisteeseen, tiesin että vakaan kuvan saaminen olisi haasteellista koska rallicross-kisoja ajetaan sekaradoilla, jotka koostuvat asfaltti- ja soraosuuksista, jolloin autot tärisivät aika lailla. Kameran autoon saaminen oli kuitenkin välttämätöntä dramaattisen kuvamateriaalin saamiseksi.

2.5.1 P2-kortti

P2-kortti on Panasonicin kehittämä ammattilaisille suunniteltu tallennusformaatti (Leponiemi 2010, 47). Videokuva tallentuu digitaalseksi tiedostoksi P2-kortille eikä nauhalle, kuten perinteisessä videokamerassa. Kuvattua materiaalia voi käydä läpi erillisestä valikosta, johon jokainen kuvattu videoklippi tallentuu erilliseksi tiedostokseen. Perinteisellä nauhakameralla materiaalin läpikäyminen onnistuu vain kelailemalla nauhaa edestakaisin. Nauha on silti suhteellisen luotettava tallennusmedia. Se on myös edullinen verrattaessa P2:een (Leponiemi 2010, 45). Olen kuitenkin itse huomannut, että P2-kortille tallentaessa esimerkiksi materiaalin siirtäminen tietokoneen kovalevylle työstöä varten on helpompaa. Tällöin kaikki videoleikkeet ovat erillisinä tiedostoinaan eivätkä peräkkäin nauhalla. Näin turhia videoleikkeitä voi poistaa jo ennen kuin siirtää materiaalin tietokoneelle ilman että muut videoleikkeet häviävät.

2.5.2 Kameroiden säädöt

Kolmas valitsemani kamera oli Panasonic 171 jalustalla varustettuna, koska sain kamera-assistentin avukseni Kauhajoelle. Eri kameratyyppien kanssa piti olla tarkkana, koska kaikki kolme kuvasivat eri laadulla. Kaikki videokamerat tallentavat 50 puolikuvaa sekunnissa (50i). Tämä tarkoittaa sitä, että videojärjestelmän kuva muodostuu kahdesta puolikuvasta eli 50 puolikuvaa muodostaa 25 kokokuvaa. Tästä käytetään termiä lomittelu (i =interlaced). Kalliimmat kamerat tallentavat kuvaa myös lomittelemattomana 25p (p =progressive). Tällöin kamera kuvaa 25 täyttä kuvaa, jossa kuvan molemmat kentät taltioidaan samanaikaisesti. 25p-muodon etuna on, että liikkuvan kuvan ääriveri pysyy terävämpänä (Leponiemi 2010, 29). Olisin voinut kuvata dokumenttini myös teräväpiirtona mutta päätin kuitenkin käyttää normaali-resoluutiota. Päädyin tähän valintaan, koska kuvasin seurantadokumenttia, jonka kaikkia käänteitä ei voi käsikirjoittaa etukäteen vaan täytyy seurata tapahtumia sivusta ja tallentaa kaikkea mielenkiintoisen näköistä. Teräväpiirrolla kuvaaminen olisi vienyt enemmän tilaa P2-kortilta ja rajoittanut näin kuvattavan materiaalin määrää merkittävästi.

Contourilla päätin kuitenkin kuvata Full HD-täysteräväpiirtolaadulla (1080/25p), koska sitä käytin vain lyhyissä kilpailutilanteissa ja normaaliresoluutio olisi ollut liian huono. 171:n kuvauslaaduksi asetin myös normaaliresoluution.

3 KUVAAMINEN MOOTTORIURHEILUKILPAILUISSA

3.1 Esivalmistelut

Moottoriurheilukilpailujen kuvaaminen eroaa suuresti normaaleista kuvaustilanteista, kuten haastatteluista tai TV-sarjan kuvaamisesta. Kilpailuissa on toimintaa, kiihkoa ja jännitystä (Hedgecoe 1993, 194). Ehdottomasti tärkein moottoriurheilun kuvaamiseen liittyvä asia on turvallisuus. Moottoriurheilu on vaarallista ja joissain tilanteissa jopa hengenvaarallista. Sen vuoksi turvatoimet on mitoitettu niin, ettei tavallinen katsoja pääse seuraamaan kilpailutapahtumia niiden välittömästä läheisyydestä vaan hänet sijoitetaan turvallisen etäisyyden päähän mahdollisista vaaratilanteista. Median edustajien eli ammattikuvaajien kohdalla rata-alueella kulkemisessa on suuria vapauksia.

Ennen kuin lähdin tallentamaan rallicross-kilpailuja, jouduin suorittamaan dokumenttini tärkeimmän esituotannollisen vaiheen. Soitin AKK-Sports Oy:hyn, joka on Suomen autourheiluliitto AKK-Motorsport ry:n markkinointiyhtiö (AKK-Sportsin kotisivu, 2012). AKK-Sportsilla on oma TV-tuotantoyksikkönsä, jossa olin työharjoittelussa ollessani ollut kuvaamassa Rata SM-kilpailuja Ahvenistolla vuotta aiemmin. Tunsin siis tuotantoyksikön päällikön, jonka kautta sain hankittua itselleni mediapassin. Tämä oikeutti pääsyn rallicross-kisojen kuvaamiseen median edustajana. Minulla oli käytännössä vapaa pääsy tavallisilta katselijoilta kielletyille alueille, joissa pääsin lähemmäs toimintaa. Pelkkä mediapassi ei kuitenkaan vielä riittänyt kilparadoille pääsyyn. Ennen kilpailua, jouduin vielä akkreditoitumaan eli ilmoittautumaan median edustajana kuhunkin kilpailuun kilpailun järjestävän paikallisen moottoriurheilukerhon lehdistöpäällikön kautta (Akkreditointi rallicrossin osakilpailuihin, 2012). Näin ollen kilpailun järjestävä kerho tiesi etukäteen kuinka monta median edustajaa paikalle tulisi.

KUVA 7. Koko kauden kattava mediapassi ja kilpailukohtainen passi, jotka oikeuttavat vapaan pääsyn seuraamaan rallicross-kilpailua median edustajana.

Saapuessani rallicross-kauden ensimmäiseen osakilpailuun Veteliin, piti minun ilmoittaa kilpailun mediakeskuksessa, että saisin itselleni kuvausliivit. Kuvausliivien avulla kilpailua valvovat järjestysmiehet eivät estä median edustajan kulkua tavallisilta katsojilta kielletyille alueille. Vaikka kulku on vapaampaa, ei kuitenkaan pidä unohtaa maalaisjärjen käyttöä.

KUVA 8. Huomioliivien avulla median edustajat pääsevät vapaasti työskentelemään katsojilta kielletyillä alueille.

Kokenut kameramies Seppo Matilainen kertoo moottoriurheilun kuvaamisesta:

”Se on vaativaa kuvattavaa, se edellyttää kokemusta, rohkeutta, mutta koskaan ei saa olla uhkarohkea. Kuvauspaikat on aina valittava erittäin huolellisesti. Rallissa tapahtuu paljon ulosajoja. eikä ole lainkaan hyvä, jos kameramies seisoskelee kuvaamassa ulosajolinjalla. Kameran etsimen läpi on vaikea arvioida, kuinka lähellä auto on, joten turvallisuus on taattava jo ennen kuvaamisen aloittamista.”

(Matilainen 2011, 292). Sama sääntö pätee kaikkeen moottoriurheiluun.

Ennen kuin menin radalle kamerani kanssa, mietin mistä voisin saada parhaimman näköistä kuvamateriaalia. Koska kuvasin yksin olkavaralta, täytyi minun mennä melko lähelle varsinaista ajorataa zoomin aiheuttaman tärinän vuoksi. Huomasin mutkan, jonka sivulla oli betoniporsaita estämässä autoja ajautumasta ulos radalta. Valitsin sen yhdeksi kuvauspaikakseni, koska auto ei voisi ulosajon sattuessa tulla päälleni ja saisin hienoa kuvaa todella läheltä. Kuvasin kilpailutapahtumia monilta eri paikoilta päivän edetessä. Jopa kaukaa 300 metrin päästä radalta erään kilpailubussin katolta (josta tosin seurasi zoomin aiheuttamaa tärinää).

3.2 Kuvaaminen Vetelissä

Vetelissä kuvaaminen oli dokumenttini vaikein vaihe. Osin siksi, että toimin kameramiehenä täysin yksin ja mielenkiintoisen kuvamateriaalin saaminen olisi haasteellista. Suurin ongelma oli, että jouduin kuvaajana toimiessani miettimään myös ohjauksellisia asioita, kuten minkälaista tarinaa haluan kertoa kuvaamillani kuvilla. Vetelissä dokumenttini teema ja aihe eivät vielä olleet täysin selviä. Kuinka paljon seuraan Vaaranmaata ja hänen ympäristöään varikolla? Kuinka paljon kuvaan yleistä tunnelmamateriaalia? Painotanko dokumentissani enemmän henkilökuvaan Vaaranmaasta vai teenkö laajemman tutkielman koko lajista ja haen sen kaltaista kuvamateriaalia?

Aluksi tein vähän kumpaakin. Aloitin kuvaamalla Vaaranmaata varikkopilttuudessaan juttelemassa mekaanikoilleen ja läheisilleen. Kuvasin mekaanikkoja työnsä äärellä, Vaaranmaan auton parissa ja Vaaranmaan perhettä, joka oli tullut kisapaikalle kannustamaan. Nopeasti huomasin, että Vaaranmaasta ei tarvitsisi ottaa kovin paljon yleistä

kuvituskuvaa. Koko päivän kuvamateriaali pysyi melko lailla samana. Vaaranmaa kävi ajamassa kilpailulähdön, palasi varikolle, pyysi tekemään autoon säätöjä ja lähti bussiinsa torkkumaan tai meni keskustelemaan kanssakilpailijoidensa kanssa. Vaikka näiden keskustelujen taltioiminen olisikin ollut hienoa dokumentin kannalta, niin en pystynyt tallentamaan niitä. Tämä johtui suuresta metelistä, joka varikolla vallitsi muiden kilpailuluokkien ajaessa omia lähtöjään ja koväänisten kaiuttimien selittäessä katsojille tapahtumia. Meteliä oli vain yksinkertaisesti liikaa, joten keskusteluja ei pystynyt tallentamaan.

KUVA 9. Rallicross on intensiivinen moottoriurheilulaji, jossa sattuu ja tapahtuu.

Koska Vaaranmaan kuvamateriaali pysyi suurimmaksi osaksi samankaltaisena, koin tarpeettomaksi kuvata pelkästään Vaaranmaata koko päivän. Niinpä lähdin radalle kuvaamaan hieman muita kilpailuluokkia toivoen, että niissä tapahtuisi jotain jännittävää. Jonkin aikaa kuvattuani tajusin, etten saisi kyseisistä luokista kovinkaan paljoa irti koska liikuin jalan varikolta radalle. Ainoat kohtuulliset kuvauspaikat joihin pääsin, oli lähtösuora ja radan viimeinen mutka. Saadakseni materiaalia muualta radan varrelta, minun olisi pitänyt mennä autolla radan ympäri eikä se tässä tapauksessa tullut kysymykseenkään. Lisäksi olisin tarvinnut useamman kameramiehen radan varrelle, joiden avulla ainoastaan olisin pystynyt varmistamaan kaikkien kilpailutapahtumien taltioinnin. Koska muuta miehistöä ei ollut ja tallennustilaa oli rajallisesti, päätin keskittyä dokumentissani pelkästään Vaaranmaahan enkä lajiin.

Vaikka kuvasin yksin, minulla oli käytössäni kaksi kameraa. 301:n lisäksi käytin Contour-kameraa, jonka sijoitin Vaaranmaan autoon saadakseni mahdollisesti jännittävää ajokuvaa. Contourin kiinnittäminen osoittautui haastavaksi, koska kilpa-auton turvakaaressa ei ollut hyvää alustaa, johon kameran jalustan olisi voinut kiinnittää. Ratkaisin ongelman kietomalla jalustan alustaan kiinni nippusiteillä. Huomasin kuitenkin kiinnittäessäni Contouria jalustaan, että kiinnitysmekanismi oli väljä. Tämä aiheuttaisi vakavaa tärinää kuvaan heti kun auto lähtisi liikkeelle. Hetken pohdittuani päädyin varsin alkeelliseen ratkaisuun. Kiedoin Contourin ympäri ilmastointiteippiä ja sidoin sen avulla kameran tiiviisti jalustaan.

Ongelmat eivät kuitenkaan päättyneet vielä tähän. Muistikortin tallennuskapasiteetti riitti korkeintaan 15 minuutiksi. Contour oli sijoitettu Vaaranmaan taakse niin, ettei hän itse pystynyt autossa istuessaan kytkemään kameran nauhoitusta päälle. Tämän takia kytkin sen itse juuri ennen kuin Vaaranmaa lähti radalle. Koska useat kilpailuluokat ajoivat radalla päivän mittaan, seurasi siitä myös kolareita ja yhteentörmäyksiä. Niiden jäljiltä aikatauluun tuli tauko, jonka aikana romut siivottiin radalta pois. Seuraava kilpailuluokka oli kuitenkin jo odottamassa pääsyä radalle. Niinpä joissain kilpailulähdöissä Contour kuvasi 15 minuuttia pelkkää odottelua ja juuri kun Vaaranmaa pääsi lähtöviivalle, tallennuskapasiteetti loppui. Onneksi tällainen skenaario tapahtui vain pari kertaa päivän aikana, mutta oli se silti turhauttavaa.

Kuvauspaikkojen ollessa rajalliset jalan kulkiessa, en 301:llä saanut kuvattua normaalin kilpa-ajokuvan lisäksi minkäänlaisia ohitustilanteita, koska sellaisia ei kohdalleni sattunut. Vetelissä Vaaranmaan kohdalle ei sattunut myöskään mitään käsikirjoittamatonta draamaa eli konerikkoja tai yhteentörmäyksiä kanssakilpailijoiden kanssa. Panostinkin eniten varikon tapahtumiin yrittäessäni kuvata jotain mielenkiintoista. Vaikka päivä olikin kohdaltani yllätyksetön dramaattisten kilpailutilanteiden puuttuessa, sain dokumenttini kannalta hienoa kuvamateriaalia varikolta. Niiden avulla pystyin selvittämään Vaaranmaan suhdetta rallicrossiin ja moottoriurheiluun yleensä mikä oli tärkeää dokumentin teeman kannalta, joka alkoi muotoutua.

3.3 Kuvaaminen Kauhajoella

Kauhajoella kuvaaminen oli hieman helpompaa kuin Vetelissä. Kilparata oli paljon pienempi kuin Vetelissä. Radan pienuuden vuoksi päätin ottaa kuvauksiin toisen kameran ja kamera-assistentin, koska nyt pystyin saamaan puolet radasta katettua yhdellä kameralla. Itse pystyin keskittymään kuvaamaan kuljettajien reaktioita lähtöviivalla ja liikumaan sen jälkeen vaivattomasti kuvaamaan tapahtumia radan toiselle puolelle. Assistentilleni olin antanut Panasonic 171-kameran ja jalustan. Assistenttini ei tarvinnut liikua minnekään, joten jalustan mukaanotto oli tietenkin luonteva vaihtoehto. Näin pienellä käsivarakameralla sai kuvattua vakaata kuvaa. Se olikin tarpeen, koska assistenttini sai todella hyvää kuvaa kun Vaaranmaa menetti kilpailun voiton kärkisijalta rengasrikon vuoksi.

Contour-kameran kiinnittämiseen sain apua Vaaranmaalta. Etukäteen oli tiedossa että Kauhajoen rata oli perinteinen rallicross-rata. Rata koostui asfaltti- sekä soraosuuksista. Asfaltilta soralle ajettaessa tärinä kilpa-auton ohjaamossa kasvaa merkittävästi. Tämä ei ollut ongelma Vetelissä, joka oli täysin asfalttirata. Kerroin etukäteen tästä ongelmasta Vaaranmaalle. Hän oli hitsannut autonsa turvakaareen tasaisen alustan, johon kameran pystyi helposti kiinnittämään. Lisäksi alustassa oli reiät kiinnityssiteille, joiden avulla kameran sai kiinnitettyä vakaasti auton turvakaareen. Tämä auttoi merkittävästi. Sain kameran kiinnitettyä nyt paljon pienemmällä vaivalla kuin Vetelissä ja irrotettua myös materiaalin siirtoa tietokoneelle varten. Contour oli myös hyvä dramaattisen kuvamateriaalin kannalta. Vaaranmaan rengasrikosta johtunut kärkipaikan menetys johti vielä pyörähtämiseen radan loppuosassa, jolloin kamppailu pistesijoistakin oli auttamatta mennyt. Itse en ollut kyseisellä pyörähtämispaikalla kuvaamassa silloin kun se tapahtui. Ilman Contouria tämäkin dramaattinen tilanne olisi jäänyt kuvaamatta.

Vaikka minulla oli Kauhajoella enemmän kameroita ja assistentti käytössäni, huomasin että moottoriurheiluaiheisen henkilödokumentin kuvaaminen oli silti todella vaikeaa. Kuvasin jonkin verran Vaaranmaata kilpailuvarikolla, mutta lieväksi pettymyksekseni osoittautui, että materiaali ei juuri poikennut Vetelissä kuvatusta. Vaaranmaalla oli edelleen samat rutiinit. Kisan voiton menetyksen jälkeen ryntäsin kamerani kanssa nopeasti varikolle saadakseni tallennettua Vaaranmaan mahdollisesti pettyneen ilmeen ja tunne-reaktiot, kun mies saapui varikolle. Hän oli kuitenkin edelleen kuin viilipytty, eikä kilpailun voiton menettäminen aiheuttanut hänelle juurikaan päänvaivaa. Tämä aiheutti

minulle ongelmia, koska kuvatessani mietin ohjauksellisia ratkaisuja ja turhautumisen näkyminen varikolla olisi ollut hieno draaman kannalta.

Ennakkoon halusin saada Vaaranmaasta enemmän tunnereaktioita. Kun miehestä ei sellaisia näkynyt, olin taas pulmien edessä. Keskittyisinkö kuvaamaan Vaaranmaata varikolla vai saisinko dokumentin draamaa kasvatettua muitten kilpailuluokkien vaaratilanteiden tallentamisella? Tämä ongelma olisi helposti ratkaistu, jos minulla olisi ollut itseni lisäksi kaksi kameramiestä. Nämä kameramiehet olisivat tallentaneet pelkästään radalla sattuvia kilpailutilanteita, jolloin olisin itse voinut kuvata kaikessa rauhassa varikon tapahtumia ja siellä olevia ihmisiä. Näin olisin mahdollisesti saanut tuotua dokumentin henkilöpuolta paremmin esiin. Vaaranmaan varikkotiimistä olisin saanut hienoa kuvaa, heidän jännittäessään Vaaranmaan otteita radalla. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista, koska Vaaranmaan lähdettyä radalle, kiiruhdin itsekin sinne, koska yritin saada kuvattua radan loppuosuudella tapahtuvia tilanteita.

Moottoriurheilun yllätyksellisyyden takia kaikissa Vaaranmaan lähdöissä piti olla kuvaamassa, koska ennakkoon ei voinut yhtään tietää mitä tulisi tapahtumaan. On melkein yllättävämpää, että näin pienellä miehityksellä ja kalustolla sai näinkin paljon monipuolista ja dramaattista kuvamateriaalia tallennettua.

4 HENKILÖDOKUMENTIN KUVAAMINEN

4.1 Kameratyöskentely

Tässä kuvausvaiheessa käytin pelkästään 301-kameraa, koska toimin yksin vailla muuta apua. Kuvaamisen lisäksi jouduin vastaamaan myös äänityksestä, valaisukalustosta sekä itse henkilöiden haastattelemisesta. Useamman kameran käyttö ei muutenkaan olisi ollut käytännöllistä koska keskityin vain dokumenttini päähenkilöön Mika Vaaranmaahan ja hänen ympäristöönsä. Yksi kamera riitti tähän hyvin. Useamman kameran käyttö olisi lisäksi ollut aikaa vievää ja esimerkiksi jos 171 olisi ollut toisena kamerana, muodostuu kameroiden optiikoista räikeä ero. Henkilöhaastattelut pystyin kuvaamaan käyttämälläni apuna kamerajalustaa, koska niissä oltiin staattisesti paikallaan.

Kuvakokojen rajauksessa tulee muistaa perussääntö, ettei kuva rajaudu nivelten kohdalta. Liika ilmatila pään päällä on myös toistuva virhe (Leponiemi 2010, 61). Kuvat näyttävät paljon paremmilta, kun osaa tehdä rajauksen oikein. Suuren osan ajasta olin liikkeessä kameran kanssa. Sen vuoksi en ottanut liian tiiviitä kuvia vaan pyrin työskentelemään yleiskuvilla, kokokuvilla ja puolikuvilla. Dokumentin tekeminen yksin osoittautui tässä suhteessa erityisen haasteelliseksi. Haastatteluissa olisin voinut hyödyntää lähikuvia kameraoperaattorina mutta koska jouduin toimimaan samalla toimittajana, haastateltavien katseen suunta olisi muuttunut suoraan kameraa kohden, jos olisin työskennellyt sen parissa. Siksi istuin kameran vieressä jolloin haastateltavat saivat luonnollisen oloisen katseen ja he pystyivät puhumaan kanssani. Pyrin välttämään myös liiallista zoomin käyttöä.

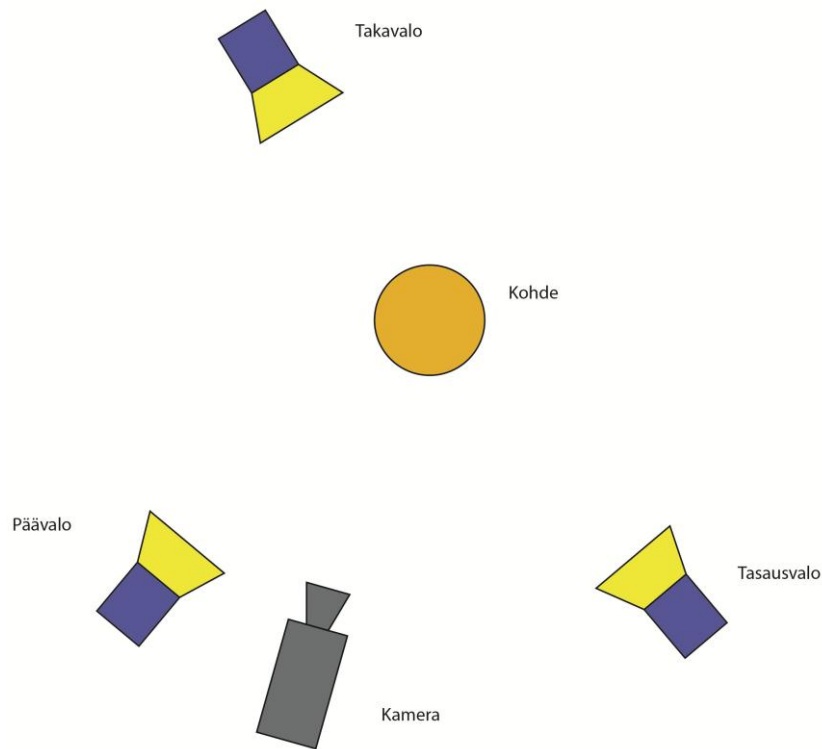
Kaikissa videokameroissa on muuttuvapolttovälinen zoom-objektiivi. Sen avulla kuvakulmaa voidaan vaihtaa vakioasennosta, joka vastaa normaalia ihmissilmää, pitkään teleasentoon jolloin kuvakulma supistuu ja kuvauskohde näyttää suuremmalta (Hedgecoe 1993, 18). Yleensä zoomauksia pitäisi välttää, tai leikkauspöydällä poistaa zoomauskohta, koska se ei mitenkään vastaa ihmisen näköaistin toimintaa (Hedgecoe 1993, 217). Itse käytin zoomausta vain kun kuvakulma piti vaihtaa laajasta tiiviimmäksi tai toisinpäin tai jos huomasin, että jotain mielenkiintoista tai dramaattista tapahtui kuten kasvojen ilmeiden muutokset. Lisäksi olkavaralta kuvattaessa käsien tärinä korostuu jos käyttää zoomia, koska polttoväli pitenee. Jätin kuitenkin dokumenttiini kohtia, joissa

zoomausliike näkyy, koska mielestäni se ei haitannut dokumenttini kulkua. Se vain kertoi tilanteen autenttisuudesta.

4.2 Valaisukalusto

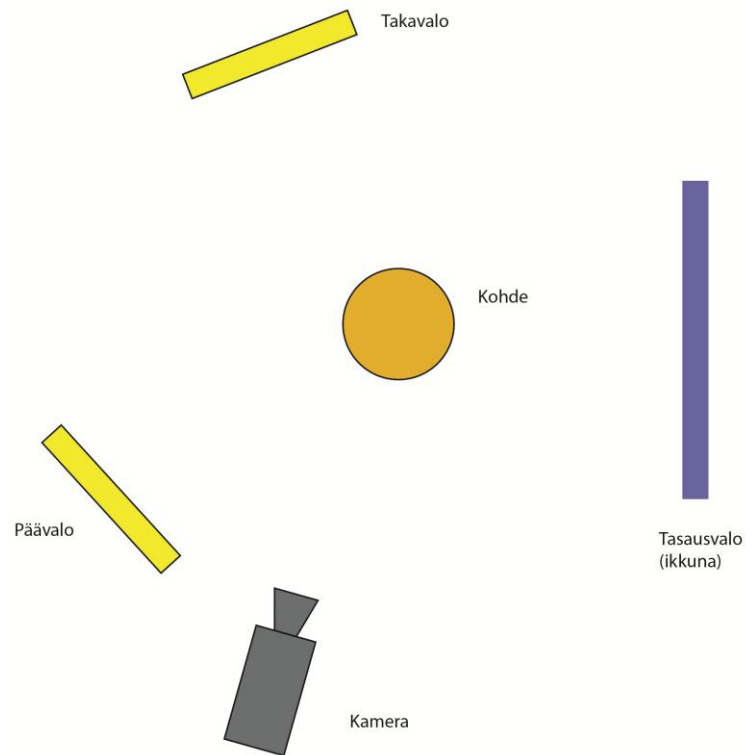
Valaisukalustoa käytin pelkästään henkilöhaastatteluissa. Pimeissä tiloissa kuvatessani olisin voinut lisäksi käyttää erillistä akkuvaloa, mutta sellaista ei ollut saatavilla. Haastattelujen valaisuun valitsin Ianiron valmistamat LED-paneelit. Paneelissa ei ole yhtä polttimoa kuten normaaleissa valaisimissa vaan nimensä mukaan siinä on kymmeniä ledejä vierekkäin. Lisäksi paneelissa on sisäänrakennettu himmennin. Sen avulla valon tehoa voi säätää. Valaisinta ei tarvitse viedä fyysisesti kauemmas tai lähemmäs valotehon vähentämiseksi tai lisäämiseksi.

Haastattelut kuvasin kolmipistevalaisutekniikalla. Tekniikka on kehittynyt Amerikassa 1930-luvun alusta 1950-luvulle asti. Henkilö pyritään valaisemaan kolmella valonlähteellä: päävalolla, tasoitusvalolla ja takavalolla. Päävalo asetetaan kuvattavan kohteen etupuolelle arviolta 45 asteen kulmaan ja noin kahden metrin korkeuteen lattiasta. Tasoitusvalo asetetaan kohteen vastakkaiselle puolelle myös 45 kulmaan ja kahden metrin korkeuteen. Tasoitusvalolla häivytetään kasvojen toiselta puolelta tuleva varjo, jonka päävalo muuten aiheuttaisi. Lopuksi asetetaan takavallo, joka irrottaa kohteen taustasta (Hedgecoe 1993, 87). Kolmipistevalaisu on tehokas ja yksinkertainen valaisemisratkaisu. TV:n uutisryhmät käyttävät sitä jopa hankalissa kuvausolosuhteissa sen vaivattoman kokoamisprosessin ja toimivuutensa ansiosta (Jackman 2001, 85).

KUVA 10. Kolmipistevalaisu normaalitilanteessa.

En kuitenkaan päässyt käyttämään kolmipistevalaisua täysin tällä lailla. LED-paneeleja oli käytössäni vain kaksi, joten jouduin miettimään ulkoisen valonlähteen henkilöideni tasausvaloksi. Sijoitin kuvattavat kohteeni siten, että he istuivat suhteessa kameraan niin, että ensimmäisestä LED-paneelistä tuli etuvalo, toisesta paneelistä takavallo ja ikkunan kautta tulevasta luonnonvalosta sivuvalo. Lisäksi käytin oransseja ja läpinäkyviä kalvoja paneeleissa simuloidakseni päävalolla kattolamppua ja takavalolla toista ikkunaa. Tämä toimenpide toimi mielestäni varsin hyvin ja ikkunan tuottama valo toi riittävästi valoa henkilön kasvoille, jolloin varjoa ei päässyt syntymään kasvojen toiselle puolelle.

KUVA 11. Kolmipistevalaisu dokumentissani

KUVA 12. Ianiron LED-paneelivalaisimet ja kolmipistevalaisu ikkunan toimiessa tasausvalona.

4.3 Äänityskalusto

Haastatteluissa käytin äänten tallentamiseen Sennheiserin langattomia nappimikrofoneja eli lavalier-mikrofoneja. Ne eivät nappia muistuttavasta ulkomuodostaan johtuen herätä huomiota samalla tavalla kuin käsimikrofoni, joita esimerkiksi käytetään uutislähetysten haastatteluissa (Leponiemi 2010, 145). Yksin haastatteluja kuvatessani nappimikrofonit osoittautuivat ainoaksi tavaksi saada haastateltavien äänet kunnolla talteen. Kameran oma mikrofoni ei olisi riittänyt, koska mikrofoniin tulee aina olla äänilähteen lähellä. Se ei onnistunut, koska kameran ja haastateltavan välissä oli oltava noin kahden metrin väli jotta haastateltava mahtuisi kuvaan (Leponiemi 2010, 140). Nappimikrofonin sai kätevästi ujutettua paidan liepeeseen ja johdon piiloon paidan alle, jolloin sain äänet tallennettua etälähettimen kautta suoraan kameran P2-kortille samaan tiedostoon videonkuvan kanssa.

KUVA 13. Sennheiserin langaton nappimikrofoni ja oikealla vastaanotin, joka voidaan kiinnittää kameran xlr-liittimeen.

Kolmas vaihtoehto äänen tallentamiseen on puomiin kiinnitetty suuntamikrofoni, kun halutaan hyvä ääni, mutta ei haluta mikrofonin näkyvän kuvassa (Leponiemi 2010, 141). Äänimies hoitaa puomimikrofonin kautta äänen tallennuksen ja ne menevät äänimiehen omalle nauhurille, josta ne myöhemmin leikkauspöydällä synkronoidaan yhteen kameran tallentaman videokuvan kanssa. En kuitenkaan voinut käyttää erillistä äänimiestä, koska tein kaiken työn itse. Muissa tilanteissa kuvatessani käytin pelkästään kameran omaa suuntamikrofonia, joka tallensi äänet melko hyvin esimerkiksi autotallissa ja ulkoilmassa vaikka puomimikrofoni olisikin ollut huomattavasti parempi vaihtoehto.

5 POHDINTA

Opinnäytetyöni aiheen valinnan jälkeen olin jo hieman skeptinen sen suhteen, miten hyvin saan toteutettua koko dokumentin. Yksin toteutettuna se kuulosti todella kunnianhimoiselta projektilta. Dokumentti vaati esituotannollisesti jo paljon valmisteluja lähtien yhteydenotoista dokumentin päähenkilöön ja AKK:hon kuvauslupien ja ehtojen saamiseksi. Lisäksi oli vaikea miettiä dokumentin sisältöä ja teemoja, koska en ehtinyt tutustua Vaaranmaahan kunnolla ennen kuin dokumentin kuvaus alkoi.

Jo taiteellinen suunnittelu vaatisi ainakin kaksi henkilöä. Yksin suunnitellessa voi helposti sokaistua, eikä tiedä enää minkälaisista asioista pitää kertoa ja mistä ei. Näin kävi myös minulle. Tarinankerronta ei ole vahvinta osa-alueettani ja olisin todella tarvinnut toisen henkilön mielipiteen tarinankerronnan suhteen esituotannossa, tuotannossa ja jälkituotannossa. Näin olisimme voineet yhdessä miettiä ja vaihtaa mielipiteitä dokumentin rakenteesta ja teemasta.

Kuvaukset onnistuivat jälkeinpäin mietittynä paremmin kuin olisin etukäteen uskonut tilanteeseen nähden. Tässäkin toki huomionarvoista on se, että dokumentista olisi jäänyt puuttumaan aihepiirin vaatimaa draamaa ellei minulla olisi ollut assistenttia mukana. Yksin on todella vaikea kattaa kameralla kaikkea mielenkiintoista moottoriurheilukisasta etenkin, kun kuvaa henkilödokumenttia samalla. Se osoittautuikin todella haasteelliseksi.

Haastatteluosuudet ja varsinaisen henkilödokumenttivaiheen kuvaaminen onnistui yksin melko hyvin. Tapahtumat ovat varsin pienellä alueella ja yksin pystyy taltioimaan kaiken oleellisen. Tässäkin toki olisi ollut helpompaa, jos työryhmään olisi kuulunut vähintään toimittaja ja kuvaaja. Dokumentin henkilöiden ulosannin kannalta on hyvä jos toimittaja pystyy rentouttamaan henkilöitä ennen kuvausten alkua ja keskittyä haastatteluun. Tällöin kuvaaja pystyisi rauhassa huolehtimaan kaikesta tekniikasta kuten kuvasta, valoista ja äänestä. Näin virheitteinkin määrä pienenee kun aivan kaikkea ei tarvitse tehdä yhtä aikaa.

Dokumentin tekeminen yksin oli varsin opettava kokemus. Isomman ryhmän kanssa tehdessä oppi olisi varmasti jäänyt pienempään rooliin. Nyt opin miten tärkeä dokumentin teeman valinta on jo ennen kuvausten aloittamista. Opin myös käyttämään haastattelujen vaatimaa äänityskalustoa. Myös kuvaustaitoni kohentuivat. Jouduin miettimään minkälaista kuvituskuva dokumentti vaatisi pelkän ajokuvan lisäksi. En kuitenkaan lähtisi enää toteuttamaan vastaavanlaista operaatiota yksin. Se on niin vaativa ja suuri projekti, että yksin tehdessä on vaikea selviytyä kaikista työtehtävistä.

LÄHTEET

AKK Sports Oy:n kotisivu. 2012. Luettu 28.11.2012.

<http://www.autourheilu.fi/akksports/>

Akkreditointi rallicrossin osakilpailuihin. 2012. Luettu 28.11.2012.

<http://www.rallicross.fi/media/>

Contour -kameroiden vertailutaulukko. 2012. Luettu 28.11.2012.

http://contour.com/products/compare_cameras

Hedgecoe, J. 1993. Videokuvauksen taito. 1. painos. Hong Kong: Kustannus-Mäkelä Oy.

Jackman, J. 2001. Lighting for Digital Video & Television. 1. painos. San Francisco: CMP Books.

Leponiemi, K. 2010. Videokuvaus – Taitoa ja tekniikkaa. 1. painos. Jyväskylä: Docendo.

Millerson, G. 2001. Video camera techniques. 2. Korjattu painos. Oxford: Biddles, Ltd

Vanhanen, E. 2011. Flat Out! – Täysillä!. 1. painos. Helsinki: Alfamer Oy.

Zhang, M. 2010. Petapixel.com. Luettu 28.11.2012.

<http://www.petapixel.com/2010/04/09/house-season-finale-filmed-entirely-with-canon-5d-mark-ii/>